

Nota dierenwelzijn

1. Inleiding

Recente wetenschappelijke bevindingen laten zien dat dieren niet alleen pijn kunnen ervaren maar ook emoties, individuele persoonlijkheden, complexe sociale systemen en een eigen taal hebben. Onder andere dit soort bevindingen leiden ertoe dat Nederlanders dierenwelzijn steeds belangrijker vinden. Vrijwel allemaal (99%) vinden ze dat dieren een intrinsieke waarde hebben, met als voornaamste redenen dat zij levende wezens zijn met gevoel.ⁱ

In het bestuursakkoord is besloten jaarlijks €75.000 beschikbaar te stellen voor inzet op dierenwelzijn. Begin 2024 zijn de hoofdlijnen van de inzet besproken in de raadscommissie Fysieke Leefomgeving aan de hand van de “Startnotitie dierenwelzijnsbeleid”. De startnotitie is verder uitgewerkt in deze beleidsnota.

Gouda heeft onder andere een kinderboerderij, een dierenweide, een hertenweide, een volière, vier dierenwinkels, twee maneges, een duivensportorganisatie en een aantal dierenartspraktijken. Daarnaast leven er in Gouda naar schatting ruim 3.000 honden en 4.000 katten¹, naast andere huisdieren en in het wild levende dieren. Gemeentelijk beleid heeft effect op het welzijn van deze dieren, en de gemeente wil hun welzijn daarom meenemen in dit beleid. Deze nota geeft hier invulling aan.

Deze nota biedt een overzicht van wat er op dit moment gebeurt op het gebied van dierenwelzijn en wat de gemeente de komende jaren aanvullend willen doen om dierenwelzijn verder te bevorderen. Het doel is het opstellen van proactief dierenwelzijnsbeleid gericht op het voorkomen van dierenleed. Deze beleidsregels treden een dag na bekendmaking in werking. Na een evaluatie in 2027 zal worden bepaald of de acties als dusdanig worden voortgezet per 2028, of dat er andere of aanvullende acties worden bedacht voor de volgende periode.

Dierenwelzijn raakt verschillende beleidsterreinen, zoals vergunningverlening, biodiversiteit, handhaving en maatschappelijk beleid. Ook buiten de gemeente wordt er ingezet op dierenwelzijn, zoals door de dierenwelzijnsorganisaties die de wettelijke taken op het gebied van dierenwelzijn voor de gemeente uitvoeren.

Ambities

De gemeente wil dat – conform de Wet dieren - dieren een goed leven hebben waarin zij vrij zijn van onnodig lijden en stress en waarin hun fysieke gezondheid en algeheel welbevinden in stand wordt gehouden en wordt bevorderd. Daarom wil de gemeente meer doen voor hen dan alleen het uitvoeren van de wettelijke taken. Het doel van de nota is het opstellen van proactief dierenwelzijnsbeleid gericht op preventie, ofwel het voorkomen van dierenleed. Aandacht voor dierenwelzijn is niet alleen goed voor de dieren zelf, maar ook voor mensen. Samenleven met dieren is goed voor het menselijk welzijn, en kan positieve effecten hebben op de lichamelijke en geestelijke gezondheid.

¹ Cijfers uit 2019

Op het moment spant de gemeente zich op verschillende manieren in voor dierenwelzijn. Dit bestaat voor een deel uit het uitvoeren van de wettelijke taken, en voor een deel uit extra inspanningen. Uit deze inspanningen worden de volgende ambities afgeleid:

1. In Gouda wordt vervoer, hulp en opvang verleend aan dieren in nood
2. In Gouda wordt natuur- en milieueducatie op scholen gestimuleerd
3. In Gouda staat het welzijn van dieren voorop wanneer zij worden ingezet bij sport en evenementen
4. In Gouda wordt overlast van dieren op een diervriendelijke manier aangepakt waarbij preventie leidend is
5. In Gouda zijn de negatieve effecten van huisdieren in de openbare ruimte beperkt

De huidige inspanningen wil de gemeente graag voortzetten. De jaarlijks beschikbaar gestelde middelen zullen worden gebruikt om deze inzet uit te breiden. Dit doet de gemeente aan de hand van de volgende ambities, die moeten bijdragen aan een proactief dierenwelzijnsbeleid:

6. In Gouda is er structureel aandacht voor dierenwelzijn
7. In Gouda worden inwoners geïnformeerd over wat zij kunnen doen om dierenwelzijn te bevorderen
8. In Gouda is er goede zorg voor huisdieren, ondanks armoede, ouderdom of chronische ziekte
9. In Gouda wordt er samengewerkt op het gebied van dierenwelzijn
10. In Gouda wordt het welzijn van in het wild levende dieren meegenomen bij het inrichten van de buitenruimte

In de rest van de nota wordt duidelijk met welke concrete acties de gemeente deze ambities wil bereiken. Deze acties zijn gekozen omdat de gemeente verwacht dat er maatschappelijk draagvlak voor is en dat ze een grote impact hebben, bijvoorbeeld omdat zij veelvoorkomende diersoorten raken of situaties aanpakken waar veel te behalen valt op het gebied van dierenwelzijn.

Wat is dierenwelzijn?

Dierenwelzijn kan worden gedefinieerd als “de kwaliteit van leven zoals deze door het dier zelf ervaren wordt.”ⁱ Voor een goede kwaliteit van leven zijn een aantal dingen belangrijk. Volgens de Wet dieren moeten dieren (wanneer redelijkerwijs mogelijk) worden voorzien van

- a) Voldoende voeding van een goede kwaliteit;
- b) Een comfortabele en veilige omgeving met een goed klimaat;
- c) Waarborgen voor een goede gezondheid en het voorkomen van pijn;
- d) Voldoende mogelijkheden om te voorzien in hun gedragsbehoeften; en
- e) Een positieve emotionele toestand

Om aan deze eisen te voldoen is het belangrijk dat de houder van het dier kennis heeft van wat

het dier nodig heeft en het gedrag van het dier begrijpt.

In de Wet dieren wordt ook de intrinsieke waarde van dieren erkend. Dit betekent dat wordt erkend dat dieren een waarde hebben die los staat van het nut dat zij hebben voor mensen; zij hebben waarde op zichzelf. Het erkennen van de intrinsieke waarde betekent dat het belang van dieren meeweegt bij het maken van beslissingen, en dat menselijk ingrijpen in dieren of hun leefgebied niet leidt tot structurele of substantiële aantasting van dierenwelzijn.ⁱⁱ

Gehouden dieren

Deze nota zal met name over gehouden dieren gaan. Dit zijn de dieren waar mensen vrijwillig mee samenleven, oftewel de dieren die een eigenaar hebben. Dit zijn huisdieren, landbouwdieren en hobbydieren.² Deze kunnen vaak niet zonder hulp van mensen leven of een waardig bestaan hebben zonder hen. Dit creëert een morele en wettelijke zorgplicht voor de mensen die hen houden. In het wild levende dieren worden doorgaans gezien als dieren die mensen niet nodig hebben voor een waardig bestaan. Zij krijgen vaak andere rechten en wettelijke bescherming toegediend, zoals bescherming van hun leefgebied.³ Het Goudse groen- en biodiversiteitsbeleid richt zich op de deze rechten, zoals bijvoorbeeld met betrekking tot vleermuizen in spouwmuren. Tegelijkertijd heeft de aanwezigheid van mensen in een dichtbevolkt gemeente als Gouda een grote impact op het welzijn van in het wild levende dieren. Daarom wil de gemeente een klein deel van het dierenwelzijnsbudget inzetten voor het verbeteren van het welzijn van in het wild levende dieren.

Wettelijk kader en de rol van de gemeente

Gemeentes hebben verschillende taken en verantwoordelijkheden op het gebied van dierenwelzijn. In het geval van gehouden dieren is de houder van het dier verantwoordelijk voor het dier, maar de gemeente is medeverantwoordelijk voor dieren binnen hun grenzen. Als blijkt dat de houder niet meer goed voor het dier kan zorgen, gaat de zorgplicht over op de gemeente. Ook is de gemeente wettelijk verplicht om te zorgen voor dieren in nood, ook als dit in het wild levende dieren zijn. Deze wetten zijn vastgelegd in het burgerlijk Wetboek, de Wet dieren en de Algemene wet bestuursrecht.⁴

Gemeente Gouda ziet de verantwoordelijkheden als gemeente breder dan alleen de wettelijke taken, en wil meer doen om dierenwelzijn te waarborgen. Omdat veel zaken op het gebied van dierenwelzijn landelijk zijn geregeld heeft de gemeente beperkte bevoegdheden op dit gebied. Toch zijn er mogelijkheden om een positief effect op dierenwelzijn te hebben, zoals zal blijken uit deze nota.

² Met hobbydieren worden landbouwdieren bedoeld die in kleine aantallen en zonder commercieel doel worden gehouden.

³ In de Wet dieren staat wel dat iedereen een zorgplicht heeft naar een hulpbehoevend dier (artikel 2.1:6). Ook in het wild levende dieren vallen hieronder.

⁴ In [bijlage 1](#) staat het bestuurlijk en wettelijk kader met betrekking tot gehouden dieren.

Participatie

Er is gekozen om geen bewoners te betrekken voor participatie, maar om de kennis van lokale experts richting te laten geven aan het dierenwelzijnsbeleid. Zij hebben het meeste zicht op het dierenwelzijnsplaatje binnen de gemeente. De beschikbare tijd is op daarom op deze manier het meest efficiënt ingezet. Er is afgestemd met de organisaties die onze wettelijke taken uitvoeren, namelijk Stichting Dierentehuis Midden-Holland van de Dierenbescherming en het Centrum voor Dierenhulpverlening. Ook is er kennis opgehaald bij met dierenartsen, stichting Wie Vult mijn Bak, dierenwinkels en bij kinderboerderij de Goudse Hofsteden. De hoofdlijn van het beleid is begin 2024 aan de hand van een startnotitie besproken met de raadscommissie FLO. Er was brede steun voor de voorgestelde acties en ambities.

2. Samenvatting: totaaloverzicht ambities en acties

In de volgende hoofdstukken wordt besproken wat de gemeente al doet op het gebied van dierenwelzijn, en welke acties de gemeente daar de komende vier jaar aan toe wil voegen om dierenwelzijn verder te bevorderen. De nieuwe acties worden hier kort samengevat.

Ten eerste komt er beleids capaciteit om het dierenwelzijnsbeleid te coördineren, zowel binnen de gemeente als met externe partijen. Er wordt een Werkgroep dieren opgezet, om kennis te delen en samenwerking te verbeteren tussen partijen die met dierenwelzijn te maken hebben, bijvoorbeeld in relatie tot huiselijk geweld.

Daarnaast zal de gemeente het Dierenbuddyproject van de Dierenbescherming financieren en subsidie verlenen aan de stichting Wie Vult Mijn Bak, om inwoners te ondersteunen bij het zorgen van hun huisdieren wanneer armoede, ouderdom of chronische ziekte dit moeilijk maken. Bovendien zullen er periodiek chipacties en neutralisatieacties voor katten worden opgezet om de populatie zwervkatten terug te dringen, waar het welzijn van de katten en in het wild levende dieren bij gebaat zal zijn. De gemeente wil zorgen dat dierenwelzijn wordt gewaarborgd wanneer dieren worden ingezet bij evenementen, en de mogelijkheden verkennen voor een voorkeursbeleid voor circussen zonder dieren. Voor in het wild levende dieren onderzoekt de gemeente de mogelijkheid voor kleine maatregelen om hun welzijn te bevorderen. Ten slotte wil de gemeente inzetten op communicatie, door het herzien van de website en het inzetten op seizoensgebonden berichten over dierenwelzijn om bewoners te informeren en activeren. Als het mogelijk is binnen het budget kan dit worden aangevuld met een publiekscampagne.

In onderstaande tabel worden de voorgestelde acties gekoppeld aan de eerder genoemde ambities. De acties worden in de volgende hoofdstukken van de nota stuk voor stuk verder toegelicht.

Onderwerp	Acties	Ambitie
Coördinatie en samenwerking	0,3 FTE beleids capaciteit voor dierenwelzijn	In Gouda is er structureel aandacht voor dierenwelzijn
	Opzetten van werkgroep dieren die jaarlijks bij elkaar komt	In Gouda wordt er samengewerkt op het gebied van dierenwelzijn
Noodhulp	In kaart brengen hoe de veiligheid van dieren is gewaarborgd bij evacuaties en rampen. Indien nodig sturen op verbetering.	In Gouda wordt er vervoer, hulp en opvang verleend aan dieren in nood
Gezelschapsdieren	Periodieke chipactie katten	In Gouda is er goede zorg voor huisdieren, ondanks armoede, ouderdom of chronische ziekte
	Periodieke neutralisatieactie katten	In Gouda is er goede zorg voor huisdieren, ondanks armoede, ouderdom of chronische ziekte
	Financiering Dierenbuddy project	In Gouda is er goede zorg voor huisdieren, ondanks armoede, ouderdom of chronische ziekte

	Financieren stichting Wie Vult Mijn Bak	In Gouda is er goede zorg voor huisdieren, ondanks armoede, ouderdom of chronische ziekte
	Periodiek aandacht voor de link tussen huiselijk geweld en dierenmishandeling, bijvoorbeeld middels een themasessie	In Gouda wordt er samengewerkt op het gebied van dierenwelzijn
	Een uitvraag over dierenwelzijn opnemen in de vergunningsaanvraag	In Gouda staat het welzijn van dieren voorop wanneer zij worden ingezet bij sport en evenementen
Hobbydieren	De mogelijkheden verkennen om een voorkeursbeleid te hanteren voor circussen zonder dieren	In Gouda staat het welzijn van dieren voorop wanneer zij worden ingezet bij sport en evenementen
	Verkennen van mogelijkheid om wespennesten af te zetten of te verplaatsen in plaats van weg te halen	In Gouda wordt overlast van dieren op een diervriendelijke manier aangepakt waarbij preventieve leidend is
In het wild levende dieren	In gesprek gaan met hengelaarsvereniging GHV – Groene Hart	In Gouda staat het welzijn van dieren voorop wanneer zij worden ingezet bij sport en evenementen
	Onderzoek doen naar kleine maatregelen om het welzijn van in het wild levende dieren te bevorderen	In Gouda wordt het welzijn van in het wild levende dieren meegenomen bij het inrichten van de buitenruimte
	Dierenpagina website herzien en uitbreiden	In Gouda worden inwoners geïnformeerd over wat zij kunnen doen om dierenwelzijn te bevorderen
Voorlichting en communicatie	Seizoensgebonden berichten over dierenwelzijn toevoegen aan de communicatiekalender, en wanneer er budget voor is een (eenmalige) publiekscampagne opzetten	In Gouda worden inwoners geïnformeerd over wat zij kunnen doen om dierenwelzijn te bevorderen

3. Coördinatie en samenwerking

Structurele beleidscapaciteit

Er komt structureel 0,3 FTE beschikbaar om dierenwelzijn te coördineren, zowel binnen de gemeente als met externe partijen. Een medewerker die 0,3 FTE per week kan besteden aan dierenwelzijn

- coördineert de uitvoering van de Nota Dierenwelzijn
- monitort wetenschappelijke en maatschappelijke ontwikkelingen op het gebied van dierenwelzijn en speelt hierop in
- coördineert samenwerking tussen afdelingen en organisaties op het gebied van dierenwelzijn
- onderhoudt contacten met dierenwelzijnsorganisaties die wettelijke taken voor de gemeente uitvoeren
- evalueert de uitvoering van de Nota Dierenwelzijn

Werkgroep dieren

Om de samenwerking op het gebied van dierenwelzijn binnen de gemeente te verbeteren wordt een Werkgroep dieren opgezet die één keer per jaar bij elkaar komt. Binnen de werkgroep kan kennis worden gedeeld, kunnen samenwerkingsmogelijkheden worden gezocht en ideeën voor beleid worden besproken. Ook kan er worden gewerkt aan de gemeenschappelijke communicatiekalender. Deze werkgroep zal bestaan uit medewerkers van de gemeente en uit lokale organisaties die met dieren werken, zoals bijvoorbeeld het Centrum voor Dierenhulpverlening, stichting Dierentehuis Midden-Holland, stichting Wie Vult Mijn Bak, dierenartsen en de kinderboerderij. Samenwerking kan bijvoorbeeld worden gezocht door het herplaatsen van konijnen uit het asiel via de dierenwinkels, of door bespreken van signalen van dierenmishandeling en huiselijk geweld en de manieren om deze te melden.

Samenvatting acties

	Actie
Structurele beleidscapaciteit	0,3 FTE beleidscapaciteit voor dierenwelzijn
Werkgroep dieren	Opzetten van Werkgroep dieren

4. Noodhulp

Noodhulp

Gemeentes zijn wettelijk verplicht om zwervend aangetroffen dieren met een vermoedelijke eigenaar⁵ op te vangen en te verzorgen voor twee weken. Ook moeten zij huisdieren in bewaring nemen bij huisuitzettingen, arrestaties of gedwongen opname voor maximaal dertien weken. De gemeente besteedt deze taken uit aan Stichting Dierentehuis Midden-Holland van de Dierenbescherming en het Centrum voor Dierenhulpverlening. Noodhulp moet ook worden verleend aan in het wild levende dieren. Deze taak heeft de gemeente uitbesteed aan het Centrum voor Dierenhulpverlening. Zij zorgen ook voor het vervoer van deze dieren naar de geschikte opvanglocatie, en voor het opruimen, bewaren en vernietigen van kadavers.

Evacuaties en rampen

De zorg voor dieren bij rampen of crisissituaties is belegd bij de veiligheidsregio, in het geval van gemeente Gouda is dat Veiligheidsregio Hollands-Midden. Een goede voorbereiding om ook dieren te evacueren bij een ramp is belangrijk. In 2024 is de Stichting Dieren in Rampen opgericht, met als doel om dieren een vaste plek te geven in crisisscenario's. Dit doen zij onder andere door het verbeteren van samenwerking tussen overkoepelende dierenhulporganisaties en het opzetten van samenwerking met de overheid. Langzamerhand zullen zij dit uitrollen over alle veiligheidsregio's.ⁱⁱⁱ De gemeente zet zich voor nu in om in kaart te brengen hoe de veiligheid van dieren nu wordt gewaarborgd en waar nodig te werken aan verbetering hiervan.

Samenvatting acties

Acties

Noodhulp	Voortzetten dienstverleningsovereenkomst met partijen die onze wettelijke taken uitvoeren
Evacuaties en rampen	In kaart brengen hoe de veiligheid van dieren is gewaarborgd bij evacuaties en rampen – indien nodig sturen op verbetering

⁵ Dit zijn dieren die over het algemeen niet in het wild voorkomen in Gouda maar doorgaans worden gehouden als huisdier

5. Gezelschapsdieren

Gezelschapsdieren zijn de dieren die mensen thuis houden. Dit kunnen fascinatiedieren zijn die worden aangeschaft omdat mensen ze mooi, interessant of fascinerend vinden, zoals bijvoorbeeld siervissen, terrariumdieren en volièrevogels. Dit kunnen ook aaibare dieren zijn, die met name worden aangeschaft voor sociaal contact. Dit zijn onder andere katten, honden, konijnen, cavia's, hamsters en vogels zoals parkieten en papegaaien.ⁱ Huisdieren kunnen een positief effect hebben op de menselijke fysieke en mentale gezondheid, bijvoorbeeld door het verminderen van de effecten van stress, en het in beweging brengen van het baasje.^{iv} Honden en katten worden het meest gehouden.

Vanaf 1 juli 2024 is de [huis- en hobbydierenlijst](#) van kracht, waarop 30 zoogdieren staan die zijn gekozen op basis van hun geschiktheid om te houden. Sinds deze van kracht is mogen zoogdieren die niet op de lijst staan niet meer worden aangeschaft, verkocht of gefokt. Zoogdieren die niet op deze lijst staan mogen vanaf 1 juli 2024 niet meer worden gekocht, verkocht of gehouden, en er mag niet mee worden gefokt (met uitzondering van de dieren die onder het overgangsrecht vallen – deze mogen nog wel worden gehouden, doorgegeven of verkocht). Voor vogels, amfibieën en reptielen is nog geen lijst van kracht.^v De handhaving hiervan wordt uitgevoerd door de (dieren)politie, Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID) en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA).

Fijne uitlaatplekken voor honden

In de Algemene Plaatselijke Verordening (hierna: APV) staan een aantal regels waar hondeneigenaren zich aan moeten houden, waarbij overlast door honden kan worden beperkt, voor mensen en voor in het wild levende dieren. Deze gaan over de plicht tot aanlijnen en opruimen van de uitwerpselen, en de mogelijkheid tot het opleggen van een aanlijn- of muilkorfgebod wanneer het college van oordeel is dat een hond gevaarlijk of hinderlijk is. Handhaving van deze onderdelen van de APV is op basis van melding. Er zijn achttien loslooplegebieden waar honden los mogen lopen, en er zijn een aantal gebieden waar honden helemaal niet mogen komen. Dit is aangegeven met borden, en deze gebieden zijn ook te vinden op de website van de gemeente.^{vi}

Terugdringen zwervkattenpopulatie

In Nederland is het de gewoonte om huiskatten vrij buiten te laten lopen. Dit kan er toe leiden dat katten kwijt raken, of zich voortplanten wanneer zij niet gesteriliseerd of gecastreerd (hierna: geneutraliseerd) zijn. In Gouda was de helft van de katten die in 2023 in de opvang verbleef op straat gevonden. Minder dan een kwart van deze katten kon bij het baasje worden teruggeplaatst.

Wanneer katten in de opvang terecht komen zorgt dit voor kosten bij dierenambulances en asielen voor het verzorgen, opvangen en herenigen of herplaatsen. Als zij niet worden gevonden kunnen zij verwilderen en deel uit gaan maken van de zwervkattenpopulatie.

Zwerfkatten lopen het risico dat zij onvoldoende voedsel en water kunnen vinden en lijden vaker aan ziektes dan huiskatten. Ook jagen zij (net als loslopende huiskatten) op wilde dieren, waaronder ook bedreigde diersoorten.^{vii}

Verschillende acties kunnen bijdragen aan het verminderen van het aantal zwerfkatten. Katten die geboren zijn in het wild of erg verwilderd zijn, zijn vaak niet tam genoeg om nog in een huis te plaatsen. Voor deze katten voert de werkgroep Zwerfkatten in Gouda sinds 2003 *Trap, neuter and return* (TNR) uit. Verwilderde katten worden gevangen en geneutraliseerd, en vervolgens teruggeplaatst in de natuur.⁶ TNR kan ervoor zorgen dat de populatie zwerfkatten minder snel groeit, maar heeft geen invloed op de instroom van verwilderde huiskatten, of kittens die in het wild worden geboren. Hier kunnen chip en neutralisatie-acties in bijdragen.⁷

Periodieke chipactie

Voor katten is chippen niet verplicht. Van de katten die in de asielen van de Dierenbescherming belanden wordt maar 17% herenigd met het baasje. Voor honden, waarbij een chip wel een verplichting is, is dit percentage 93%. Er is een landelijke chipplicht aangekondigd, maar er zijn nog geen concrete plannen. Daarom wil de gemeente een periodieke chipactie opzetten, in ieder geval tot de landelijke chipplicht van kracht is. Het chippen van katten draagt bij aan het voorkomen van welzijnsproblemen. Chippen verhoogt namelijk de drempel voor de aanschaf en voor het dumpen van een kat en zorgt ervoor dat kwijtgeraakte katten en baasjes sneller en vaker herenigd worden.^{viii} De gemeente zal goed kijken naar de vormgeving van de maatregel; de voorkeur is dat huisdiereigenaren zelf hun huisdieren laten chippen.

Periodieke neutralisatie-acties

Het neutraliseren van huiskatten kan de instroom van nieuwe zwerfkatten helpen voorkomen. Een niet-geneutraliseerde huispoes die zich ongehinderd kan voortplanten, brengt per jaar gemiddeld 4,3 kittens voort. Van de 78 katten die in 2023 in Gouda werden gevonden waren er 37 tussen de 0 en 6 maanden oud. In dat jaar zijn er bovendien nog 59 kittens geboren in de opvang, door zwangere zwerpoezen die in het asiel terechtkwamen.

De gemeente wil periodiek een neutralisatie-actie organiseren voor bewoners om gratis hun kat te laten steriliseren of castreren. Hiermee hoopt de gemeente het aantal katten dat zich in de buitenruimte voortplant te verminderen, en daarmee ook de instroom van nieuwe zwerfkatten. De gemeente zal goed kijken naar de vormgeving van de maatregel; de voorkeur is dat huisdiereigenaren zelf hun huisdieren laten neutraliseren.

⁶ Doordat de katten worden teruggeplaatst blijven zij wel hun territorium bezetten, waardoor hier geen plek ontstaat voor nieuwe zwerfkatten.

⁷ In Vlaanderen zijn er sinds 2014 meerdere maatregelen ten aanzien van de zwerfkattenproblematiek. Er is een landelijke chip- en neutralisatieplicht, en gemeentes zijn verplicht om zwerfkatten aan te pakken middels TNR. Uit asielcijfers blijkt dat het aantal katten in asielen met 30% is gedaald en het aantal zwerfkatten wat moest worden geëuthanaseerd om medische redenen met 41%.

Ondersteuning aan inwoners

Financiële moeilijkheden kunnen geschikte zorg voor huisdieren moeilijk maken. Door het onverwachts verliezen van hun baan kunnen huisdiereigenaren misschien geen diervoeding meer betalen, of zij hebben door gezondheidsproblemen hulp nodig met de verzorging van hun huisdier. De gemeente wil ondersteuning bieden aan deze inwoners om te voorkomen dat er dierenwelzijnsproblemen ontstaan. Daarom zal ze financieel bijdragen aan het opzetten van het Dierenbuddyproject en financiële ondersteuning bieden aan de stichting Wie Vult Mijn Bak.

Financieren Dierenbuddyproject

Dierenbuddy is een programma van de Dierenbescherming dat valt onder de preventieve dierenhulp. Vrijwilligers verlenen praktische aanvullende hulp bij de verzorging van huisdieren van ouderen, chronisch zieken en mensen met een (verstandelijke) beperking die niet meer de volledige zorg voor hun huisdier kunnen dragen. Een Dierenbuddy kan bijvoorbeeld helpen met het uitlaten van de hond, het verschonen van een kattenbak, of kan met het dier naar de dierenarts gaan wanneer dat nodig is. Het doel hiervan is dat dieren langer bij hun eigenaar kunnen blijven wonen, wat eenzaamheid en dierenleed helpt voorkomen. Voor hulpvragers zijn deze diensten gratis, als zij verklaren dat zij zelf niet in staat zijn om deze zorg te dragen en niet op hun eigen sociale netwerk kunnen rekenen. Naast het structureel ondersteunen in de verzorging van huisdieren, geven Dierenbuddy's ook voorlichting en signaleren zij situaties waarbij het dierenwelzijn in het gevaar komt.

Op het moment wordt Dierenbuddy in Gouda al in beperkte mate ingezet. Vanaf 2025 zal de gemeente het Dierenbuddyproject financieren zodat het project op grotere schaal kan worden ingezet. Gebaseerd op ervaringen in soortgelijke gemeentes is de verwachting is dat in 2025 10 hulpvragen kunnen worden geholpen met een Dierenbuddy, 16 in 2026 en 20 in 2027.

Financieren stichting Wie Vult Mijn Bak (dierenvoedselbank)

Stichting Wie Vult Mijn Bak is een landelijke non-profit stichting die huisdiereigenaren met financiële problemen helpt door hen te voorzien van voedselpakketten voor hun huisdieren. Zij doen dit voor maximaal 4 huisdieren per persoon, en hanteren de norm van 110% van een bijstandsuitkering. Het afhaalpunt in Moordrecht voorziet op dit moment 54 cliënten uit Gouda van voedsel. Om ervoor te zorgen dat de stichting hun werkzaamheden kan voortzetten en uitbreiden wil de gemeente een jaarlijkse financiële bijdrage leveren. De gemeente hoopt daarbij ook meer bekendheid voor deze organisatie te creëren zodat de doelgroep deze nog beter weet te vinden.

Samenvatting acties

Acties

Fijne uitlaatplekken voor honden

Voortzetting handhaving APV

**Terugdringen
zwerfkattenpopulatie**

Periodieke chipactie

Periodieke neutralisatieactie

Ondersteuning aan inwoners

Financiering Dierenbuddy project

Financieren stichting Wie Vult Mijn Bak

6. Hobby- en landbouwdieren

Landbouwdieren zijn dieren die worden gehouden voor de productie van bijvoorbeeld eieren, melk, vlees of wol, of voor het berijden. Voorbeelden van landbouwdieren zijn schapen, paarden, kippen en varkens. Gouda heeft geen veehouderijen, maar wel een manege en een ruitclub. Hobbydieren zijn landbouwdieren die in kleine aantallen en zonder commercieel doel worden gehouden, zoals op een kinderboerderij.

Kinderboerderij, hertenweide en dierenweide

Jaarlijks verstrekt de gemeente vanuit het sociaal domein subsidies aan Kinderboerderij de Goudse Hofsteden en Dierenweide Goverwelle. De kinderboerderij voldoet aan het kwaliteitskeurmerk van de Vereniging Stads- en Kinderboerderijen Nederland (vSKBN), wat betekent dat zij voldoen aan alle wet- en regelgeving op het gebied van onder andere dierenwelzijn. De dierenweide en hertenweide zijn niet gecertificeerd. De gemeente zal de mogelijkheden verkennen voor certificering van de dierenweide en hertenweide.

Evenementen

Dieren worden al eeuwenlang ingezet bij menselijke activiteiten. Doordat dierenwelzijn steeds meer maatschappelijke aandacht krijgt, komt er ook meer kritiek op de inzet van dieren bij evenementen. Gemeentes zijn beperkt in hun bestuurlijke mogelijkheden: evenementen kunnen alleen worden geweigerd als het evenement de openbare orde bedreigt of een gevaar is voor de veiligheid, volksgezondheid, of het milieu. Dierenwelzijn is geen weigeringsgrond op zichzelf, en kan daarom niet als afwijzingsgrond worden opgenomen in de APV.

Toch zijn er een aantal dingen die de gemeente kan doen, en in Gouda is er al inzet op dit gebied. Het huidige beleid schrijft voor dat wanneer er subsidie wordt verleend voor een evenement waarbij dieren worden ingezet, de kosten voor de inzet van dieren niet worden vergoed. Wanneer er een vergunning wordt verleend voor een evenement waarbij dieren worden ingezet, wordt er bovendien via de vergunning gewezen op de Wet dieren en wordt er vermeld dat het evenement is gemeld bij de NVWA, die bevoegd is op deze wet te handhaven.

De gemeente wil dit beleid verder ontwikkelen door organisatoren van evenementen waarbij dieren worden ingezet tijdens het vergunningverleningsproces aan te laten tonen hoe zij willen voldoen aan de voorwaarden in artikel 1.3 van de Wet dieren⁸ en welke maatregelen hiervoor worden getrokken. Ook wil de gemeente de mogelijkheden verkennen om een voorkeursbeleid te hanteren voor circussen zonder dieren.

⁸ Waarin staat dat dieren wanneer redelijkerwijs mogelijk moeten worden voorzien van a) voldoende voeding van een goede kwaliteit, b) een comfortabele en veilige omgeving met een goed klimaat, c) waarborgen voor een goede gezondheid en het voorkomen van pijn, d) voldoende mogelijkheden om te voorzien in hun gedragsbehoeften; en e) een positieve emotionele toestand

Samenvatting acties

Acties

Evenementen	Het uitbreiden van het vergunningsverleningsproces door organisatoren van evenementen waarbij dieren worden ingezet aan te laten tonen hoe zij voldoen aan de Wet dieren
Evenementen	Mogelijkheden verkennen om een voorkeursbeleid te hanteren voor circussen zonder dieren.

7. In het wild levende dieren

Zoals eerder benoemd komen maatregelen voor wilde dieren met name aan de orde in het groen- en biodiversiteitsbeleid. Toch zijn er een aantal zaken waarbij de gemeente zorg moet en wil dragen voor in het wild levende op andere manieren dan het verbeteren van hun leefomgeving. Zoals besproken is in hoofdstuk drie moet de gemeente noodhulp verlenen aan in het wild levende dieren. In dit hoofdstuk komen nog een aantal aanvullende zaken aan bod.

Ervaren overlast: preventie is leidend

Het kan voorkomen dat mensen overlast ervaren van in het wild levende dieren. Ook deze dieren hebben een intrinsieke waarde, die wordt erkend in de Wet dieren. Daarom spreekt de gemeente niet van ongedierte of van plaagdieren. Dit neemt niet weg dat deze dieren soms voor ongewenste situaties kunnen zorgen. Bij het oplossen van deze situaties vindt de gemeente het belangrijk om te erkennen dat mensen hun leefomgeving delen met wilde dieren, en dat niet altijd het dier daarbij hoeft in te leveren.

De ambitie is daarom om ervaren overlast aan te pakken op een diervriendelijke manier waarbij preventie leidend is. Voorbeelden hiervan zijn het voederverbod in de APV, wat er aan bij moet dragen dat er minder voedsel beschikbaar is voor bijvoorbeeld ratten en ganzen. Een andere preventieve maatregel is de duiventil die in 2010 is geplaatst, waar vrijwilligers regelmatig eieren door kalkeieren vervangen om de groei van de duivenpopulatie in toom te houden. De gemeente continueert de ondersteuning van dit werk. Wanneer er toch veel overlast wordt ervaren en de gemeente wil ingrijpen, vindt de gemeente het belangrijk dat dit op een diervriendelijke manier wordt gedaan. In het geval van ganzen worden speeltuinen waar veel wordt gepoept regelmatig schoongemaakt en kan er incidenteel worden gekozen voor het verplaatsen van ganzen of voor nestbeheer.

De gemeente heeft een zorgplicht in verband met de volksgezondheid, en neemt daarom actie wanneer bewoners een melding maken van overlast van ratten in hun woning. Een bestrijder wordt dan ingeschakeld die advies geeft over preventieve maatregelen in de woning, en ook vallen zet om de ratten te bestrijden.

In het geval van wespen handelt de gemeente alleen als een wespennest een gevaar vormt voor veel mensen bij het gebruik van (gebouwen in) de openbare ruimte. Een wespennest wordt bijvoorbeeld weggehaald als deze in de buurt zit van scholen, winkels, druk bezochte openbare gebouwen, speelplaatsen en bus- en tramhaltes. Een wespennest in een park wordt niet weggehaald. In het geval van eikenprocessierupsen wordt nooit gif gebruikt en worden ook geen grootschalige opruimacties opgezet waar andere soorten last van kunnen ondervinden. Soms worden zij wel opgezogen. De gemeente blijft mogelijkheden verkennen om ook in deze situaties voor diervriendelijke methodes te kiezen. Zo gaat de gemeente de mogelijkheid verkennen om wespennesten af te zetten of te verplaatsen in plaats van te verwijderen.^{ix}

Visserij

Ook vissen en andere waterdieren kunnen angst en stress ervaren, en hebben een intrinsieke waarde. Daarom willen de gemeente contact zoeken met de afdeling Viswaterpachting Gouda van de hengelaarsvereniging GHV – Groene Hart, om afspraken te maken om de vismethodes zo diervriendelijk als mogelijk in te richten.

Overige in het wild levende dieren

De gemeente wil een gedeelte van het budget besteden aan kleine maatregelen om het welzijn van in het wild levende dieren te bevorderen. Wij constateren bijvoorbeeld dat weeromstandigheden het zuurstofgehalte in het water in de binnenstad soms zo beïnvloeden dat dit leidt tot vissterfte. We kijken of we kunnen overleggen met waterbeheerders om de doorstroming van dit water zo te verbeteren dat dit niet meer gebeurt.

Samenvatting acties

Acties	
Ervaren overlast van in het wild levende dieren	Verkennen van mogelijkheid om wespennesten af te zetten of te verplaatsen in plaats van weg te halen
Visserij	In gesprek gaan met hengelaarsvereniging GHV – Groene Hart
Overige in het wild levende dieren	Onderzoek doen naar kleine maatregelen om het welzijn van in het wild levende dieren te bevorderen

8. Voorlichting en communicatie

Om de genoemde ambities waar te maken heeft de gemeente ook de inzet van inwoners van Gouda nodig. Daarom wil de gemeente inzetten op voorlichting communicatie die bewoners kan informeren en activeren om zich in te zetten voor dierenwelzijn.

Informatievoorziening website

De gemeente zal de pagina op haar website over dieren⁹ op de website herzien en uitbreiden. Naast informatie over honden en overlast moet dit een plek worden waar burgers informatie kunnen vinden over de aanschaf van een huisdier (zoals de kosten en de gezondheidsrisico's van bepaalde rassen), waar zij een melding kunnen maken van dierenmishandeling of een ongeval, informatie over de chip- en neutralisatie-campagnes, en waar verwijzingen staan naar lokale initiatieven zoals Dierenbuddy en de dierenvoedselbank in Waddinxveen.

Communicatiekalender en campagnes

Aan de communicatiekalender van de gemeente worden seizoensgebonden berichten over dieren toegevoegd. Zo kan er bijvoorbeeld rond het broedseizoen communicatie komen over de impact van katten op wilde dieren en de mogelijkheid om katten tijdens het broedseizoen binnen te houden. Op deze manier kan de gemeente inwoners informeren hoe ze kunnen bijdragen aan het verbeteren van dierenwelzijn. Ook wil de gemeente onderzoeken hoe dierenwelzijnspartners bij kunnen dragen om het bereik van deze berichten te vergroten.

Als het mogelijk is binnen het budget kan deze communicatie worden aangevuld met een publiekscampagne, bijvoorbeeld om bekendheid te creëren voor de chip- en neutraliseeracties voor katten, of om hondeneigenaren te informeren over grasaren.

Educatie

Onderdeel van proactief dierenwelzijnsbeleid is educatie. Op het moment wordt er via de Brede School al ingezet op natuur- en milieueducatie op basisscholen. Vanuit het Centrum voor Natuur- en Milieu Educatie (CNME) De Zwanebloem worden door de Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH) natuur- en milieulessen en excursies verzorgd, en worden lesmaterialen uitgeleend aan basisscholen onder andere in Gouda. In het lespakket zitten verschillende lessen over dierenwelzijn.

⁹ Nu <https://www.gouda.nl/direct-regelen/stad-en-projecten/groen-water-en-dieren/> en <https://www.gouda.nl/direct-regelen/stad-en-projecten/kapot-stuk-of-onderhoud-nodig/melding-dieren/>

Bedrijfsrestaurant

In het bedrijfsrestaurant van de gemeente Gouda is er op maandag Meatless Monday, en worden er op andere dagen ook veel vegetarische en plantaardige opties aangeboden. Bovendien is de catering bij externe activiteiten standaard vegetarisch of plantaardig, behalve als er expliciet om vlees wordt gevraagd. Daarnaast zet het restaurant zich in om het aandeel van de producten met een keurmerk de komende jaren te vergroten, waaronder dierenwelzijnskeurmerken.

Aandacht voor de link tussen dierenmishandeling en huiselijk geweld

Van vrouwelijke slachtoffers van huiselijk geweld met huisdieren stelt 41% het vluchten gemiddeld een jaar uit vanwege hun huisdier(en).^x De reden hiervoor is dat huisdieren niet welkom zijn bij de meeste opvanglocaties voor slachtoffers van huiselijk geweld.^{xi} Gelukkig is hier steeds meer aandacht voor. Begin 2024 werd er in de Tweede Kamer een motie aangenomen om een inventarisatie te maken hoe slachtoffers van huiselijk geweld en hun huisdieren in alle gemeentes kunnen worden geholpen. Daarnaast werd er een motie aangenomen waarin de regering werd verzocht om bij preventie van huiselijk geweld ook dierenmishandeling mee te nemen.^{xii}

In Gouda is hier ook aandacht voor. Kwintes, een opvang in Gouda voor onder andere slachtoffers van huiselijk geweld, heeft vanaf het derde kwartaal van 2024 mogelijk gemaakt dat huisdieren kunnen worden meegenomen naar de opvang. Hierbij worden zij ondersteund door Mendoo, die huisdieren kunnen onder te brengen bij gastgezinnen wanneer het meenemen naar de opvang lastig blijkt.^x

In de Regiovisie Huiselijk Geweld van de regio Hollands-Midden wordt dierenmishandeling genoemd als mogelijke indicator van huiselijk geweld. Als onderdeel van de Goudse aanpak Huiselijk Geweld wil de gemeente de bewustwording van de link huiselijk geweld-dierenmishandeling vergroten. Deze link zal een jaarlijks terugkerend onderwerp worden, door er aandacht voor te vragen via factsheets, themabijeenkomsten en/of door het op de agenda te zetten bij de bijeenkomst van de Werkgroep dieren. Dit gebeurt in ieder geval één keer per kalenderjaar.

Samenvatting acties

Acties

Informatievoorziening website	Dierenpagina website herzien en uitbreiden
Communicatiekalender	Seizoensgebonden berichten over dierenwelzijn toevoegen aan de communicatiekalender

**Aandacht voor de link tussen
dierenmishandeling en
huiselijk geweld**

Jaarlijkse aandacht voor de link huiselijk
geweld-dierenmishandeling

9. Planning

Er is 0,3 FTE beschikbaar om het dierenwelzijnsbeleid te coördineren, en acties zullen daarom verspreid worden ingezet. In onderstaande planning is te zien hoe dit er globaal uit kan komen te zien.

	2025	2026	2027
Coördinatie en samenwerking	Bijeenkomst werkgroep dieren	Bijeenkomst werkgroep dieren	Bijeenkomst werkgroep dieren Evaluatie uitvoering nota dierenwelzijn
Noodhulp	In kaart brengen hoe de veiligheid van dieren is gewaarborgd bij evacuaties en rampen	Opstellen nieuwe dienstverlenings-overeenkomst Dierentehuis Midden-Holland	Opstellen nieuwe verlengen dienstverlenings-overeenkomst Centrum voor Dierenhulpverlening
Gezelschaps-dieren	Opzetten Dierenbuddy Opzetten financiering stichting Wie Vult Mijn Bak	Coördineren chipactie katten Coördineren neutralisatieactie katten	
Hobbydieren	Uitbreiden vergunningsaanvraag met uitvraag Wet dieren	Mogelijkheden verkennen om een voorkeursbeleid te hanteren voor circussen zonder dieren	
In het wild levende dieren	Verkennen van mogelijkheid om wespennesten af te zetten of te verplaatsen in plaats van weg te halen	Onderzoek doen naar kleine maatregelen om het welzijn van in het wild levende dieren te bevorderen	In gesprek gaan met hengelaars-vereniging GHV – Groene Hart
Voorlichting, communicatie en educatie	Seizoensgebonden berichten over dierenwelzijn toevoegen aan de communicatie-kalender Communicatie over de link huiselijk geweld/dieren-mishandeling	Communicatie over de link huiselijk geweld/dieren-mishandeling	Communicatie over de link huiselijk geweld/dieren-mishandeling Campagne dierenwelzijn (wanneer budget dit toe laat)

10. Resultaten

In 2027 wordt geëvalueerd of de genoemde acties goed zijn uitgevoerd en of de ambities zijn gehaald. Omdat resultaten kwalitatief en indirect zijn (zoals het effect van educatie op de basisschool op dierenwelzijn) is het moeilijk om de directe effecten van alle acties op dierenwelzijn te meten. We kunnen een aantal indicatoren een idee geven.

Ambitie	Deze ambitie is gehaald wanneer
In Gouda wordt vervoer, hulp en opvang verleend aan dieren in nood	... hulp, vervoer en opvang aan dieren in nood geborgd zijn ... dieren worden meegenomen in de crisisscenario's van de veiligheidsregio
In Gouda wordt natuur- en milieueducatie op scholen gestimuleerd	... Goudse basisscholen in gelijke mate lessen over dierenwelzijn blijven afnemen
In Gouda staat het welzijn van dieren voorop wanneer zij worden ingezet bij sport en evenementen	... een uitvraag over de Wet dieren onderdeel is van de vergunningaanvraag voor evenementen waar dieren worden ingezet
In Gouda wordt overlast van dieren op een diervriendelijke manier aangepakt waarbij preventie leidend is	... wespennesten vaker afgezet of verplaatst worden dan ze te verwijderen
In Gouda zijn de negatieve effecten van huisdieren op bewoners beperkt	... er geen zorgwekkende signalen zijn over zwervkatten en over hondenpoep, agressieve honden en loslopende honden
In Gouda is er structureel aandacht voor dierenwelzijn	... de 0,3 FTE beleidscapaciteit voor dierenwelzijn is ingevuld
In Gouda worden inwoners geïnformeerd over wat zij kunnen doen om dierenwelzijn te bevorderen	... de website van de gemeente actuele informatie over dieren bevat ... de gemeente periodiek seizoensgebonden berichten over dierenwelzijn communiceert
In Gouda is er goede zorg voor huisdieren, ondanks armoede, ouderdom of chronische ziekte	... in 2027 20 hulpvragen worden geholpen met een Dierenbuddy ... er een dalende trend zichtbaar is in het aantal zwervkatten dat in het asiel terecht komt ... er een dalende trend zichtbaar is in het aantal zwangere poezen dat in het asiel terecht komt
In Gouda wordt er samengewerkt op het gebied van dierenwelzijn	... de Werkgroep dieren jaarlijks bijeenkomt
In Gouda wordt het welzijn van in het wild levende dieren meegenomen bij het inrichten van de buitenruimte	... er kleine maatregelen zijn genomen om het welzijn van in het wild levende dieren te verbeteren

Bijlage I: gehouden dieren in bestuurlijke wet- en regelgeving

B1.1 Europese wetgeving

EU-verordening 'Invasieve Uitheimse soorten'	Een verordening met als doel de introductie, verspreiding, en impact van invasieve exoten in Europa te beperken. Er geldt een verbod op bezit, handel, kweek, transport en import van een aantal schadelijke exotische planten en dieren. EU-landen zijn bovendien verplicht om de aanwezige populaties op te sporen en te verwijderen, of in ieder geval te beheren om verspreiding en schade te beperken.
---	---

B1.2 Landelijke wetgeving

Wet dieren	De Wet dieren bepaalt dat de houder van dieren verantwoordelijk is voor het welzijn en de gezondheid van de dieren die worden gehouden. De Wet dieren beschermt ook dieren die niet worden gehouden, bijvoorbeeld door het verbod op dierenmishandeling en de plicht om zorg te verlenen aan hulpbehoevende dieren. Niet alleen houders van dieren maar alle burgers moeten zich hieraan houden. De inbreuk op de integriteit of het welzijn van een dier moet, verder dan redelijkerwijs noodzakelijk, worden voorkomen. Ook moet het dier verzekerd zijn van zorg die het redelijkerwijs behoeft. De zorg voor dieren houdt volgens de wet in dat een gehouden dier niet te maken krijgt met honger, dorst, pijn, angst, stress of beperking van natuurlijk gedrag. Het grootste gedeelte van de regels wordt behandeld in de onderliggende besluiten en regelingen: het Besluit houders van dieren, de Regeling houders van dieren en de Regeling diergeneeskundigen. Recent heeft de minister een aanvulling aangekondigd gericht op het verplicht chippen en registreren van katten, en is ook de huis- en hobbydierenlijst bekend gemaakt waarin staat welke dieren iemand mag houden.
Burgerlijk Wetboek Boek 5, artikel 8:3	Gemeentes moeten zwervend aangetroffen dieren met een vermoedelijke eigenaar opvangen en verzorgen voor twee weken.
Algemene wet bestuursrecht Artikel 5:29 en 5:30	Gemeentes zijn verplicht om alle zaken (waaronder dieren) die bij een huisontruiming worden achtergelaten voor maximaal dertien weken te bewaren.
Wet veiligheidsregio's	Het college van Burgemeesters en Wethouders is belast met het organiseren van brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing

Artikel 2, 3 & 25	en geneeskundige hulpverlening. Tot de taken van de brandweezorg behoort het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, en het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand.
Wetboek van strafrecht	Een dier kan in beslag worden genomen. Personen bij het OM mogen hierover beslissen. De NVWA, LID, politie of douane kan een dier vervolgens in beslag nemen. De eigenaar betaalt de kosten van vervoer, opvang en dierenarts. Bij gedwongen huisontruimingen is de gemeente de eerste verantwoordelijke, bij andere situaties is het minder duidelijk wat de verplichtingen en bevoegdheden zijn. In het Wetboek van strafrecht staan ook een aantal artikelen over agressieve honden.
Wet natuurbescherming (nu Omgevingswet)	Iedere voorbijganger heeft een zorgplicht voor wilde dieren, en moet redelijkerwijs de dingen beperken die schade aan hen kunnen toebrengen. De Wet Natuurbescherming bepaalt wanneer bestrijding van dieren mag plaatsvinden in het belang van volksgezondheid, veiligheid, het voorkomen van schade of ter bescherming van flora en fauna. Dit kan met een ontheffing.
Visserijwet	Deze wet bevat regels voor het verpachten van viswater door gemeenten.
Convenant samenwerking dierenhandhaving	In het Convenant samenwerking dierenhandhaving zijn de afspraken over de taakafbakening, samenwerking en informatie-uitwisseling met betrekking tot dieren en dierenwelzijn vastgelegd. Het toezicht door de NVWA richt zich primair op het welzijn van landbouwhuisdieren. De LID ziet primair toe op het welzijn van gezelschapsdieren. Meldingen over hobbymatig gehouden landbouwhuisdieren als schapen, geiten, varkens (inclusief hangbuikzwijnen) of runderen worden in beginsel door de NVWA afgehandeld. Indien het gaat over meldingen van enkele hobbymatig gehouden landbouwhuisdieren als paarden, pony's, ezels en kippen of ander pluimvee kunnen deze door de LID worden afgehandeld. Meldingen over noodhulp voor dieren worden in de eerste instantie door de politie opgevolgd.

B1.3 Provinciale regelgeving

Faunabeheerplan provincie Zuid-Holland	In het faunabeheerplan worden de maatregelen beschreven voor het beheer van populaties in de provincie, zoals afschot, eieren schudden, en het plaatsen van rasters. Ontheffingen kunnen worden verleend om dit soort maatregelen uit te voeren. Het plan wordt vastgesteld door het bestuur van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland (FBE) op basis van het beleid van de provincie Zuid-Holland.
---	--

B1.4 Gemeentelijke wetgeving

Algemene plaatselijke verordening (APV) Gouda	In Gouda zijn enkele artikelen opgenomen in de APV die het samenleven van mensen en dieren reguleren: • aanlijnplicht 2:29 • opruimplicht 2.30 • aanlijngebod en/of muilkorfgebod 2:31-2.32 • voederverbod vogels 2:34 • woonoverlast 2:46 • destructie dode gezelschapsdieren 4:3-4:6
--	---

Eindnoten

-
- ⁱ RDA (2024) *Staat van het Dier 2024: beschouwingen en opinies over de verschuivende relatie tussen mens en dier in Nederland*. <https://www.rda.nl/publicaties/publicaties/2024/06/21/staat-van-het-dier-2024>
- ⁱⁱ RDA (2019) *Staat van het Dier 2019: beschouwingen en opinies over de verschuivende relatie tussen mens en dier in Nederland*. <https://www.rda.nl/publicaties/publicaties/2019/10/04/de-staat-van-het-dier>
- ⁱⁱⁱ Stichting dieren in rampen (2024) *Stichting dieren in rampen*. <https://diereninrampen.nl/>
- ^{iv} LICG (g.d.) *De sociale rol van huisdieren*. <https://www.licg.nl/de-sociale-rol-van-huisdieren/#het-effect-van-huisdieren-op-de-fysieke-gezondheid-van-mensen>
- ^v Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (g.d.). *Dieren op de huis- en hobbydierenlijst*. <https://www.rvo.nl/onderwerpen/dieren-houden-verkopen-verzorgen/huis-en-hobbydierenlijst>
- ^{vi} Gemeente Gouda (g.d.) *Uw hond*. <https://www.gouda.nl/direct-regelen/stad-en-projecten/groen-water-en-dieren/uw-hond/>
- ^{vii} Van Wayenburg (2023) Katten zijn ware slachters: 'Ook in Amsterdam hebben katten zeldzame dieren op het menu staan, zoals groene spechten' *Het parool*. <https://www.parool.nl/nederland/katten-zijn-ware-slachters-ook-in-amsterdam-hebben-katten-zeldzame-dieren-op-het-menu-staan-zoals-groene-spechten~b4338936/>
- ^{viii} Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (2023) *Loslopende katten*. Bijlage bij Verzamelbrief dierenwelzijn van minister Adema (LNV). <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/01/16/lnv-verkenning-loslopende-katten>
- ^{ix} Wespenstichting (g.d.) *Werkwijze duurzame oplossingen*. <https://wespenstichting.nl/over/werkwijze/>
- ^x Enders-Slegers & Janssen (2009) *Cirkel van geweld. Verbanden tussen dierenmishandeling en huiselijk geweld*. <https://www.huiselijkgeweld.nl/publicaties/rapporten/2009/01/09/cirkel-van-geweld---verbanden-tussen-dierenmishandeling-en-huiselijk-geweld>
- ^{xi} De Bruin (2024) Zelf voor huiselijk geweld vluchten, maar de katten achterlaten? Dat nooit. *NRC*. <https://www.nrc.nl/nieuws/2024/04/15/zelf-voor-huiselijk-geweld-vluchten-maar-de-katten-achterlaten-dat-nooit-a4196111>
- ^{xii} Mendoo (g.d.) *Landelijk draagvlak voor de aanpak van huiselijk geweld en dierenmishandeling!* <https://mendoo.nl/landelijk-draagvlak-voor-de-aanpak-van-huiselijk-geweld-en-dierenmishandeling/>